

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

En myndighets verksamhet skall bygga på den befogenhet som föreskrivs i lag och lagen skall följas i myndighetens verksamhet. Myndighetens ansvaringar är till sin rättsliga natur inte bindande för andra myndigheter eller företagare. I sista hand avgörs frågor som gäller tillämpandet av lagstiftningen av en domstol.

Denna anvisning innehåller både direkta citat ur lagstiftningen som tolkningar av hur lagstiftningen tillämpas. Lagstiftningen är markerad *kursiv*. Tolkningarna i anvisningen är Eviras syn på hur lagstiftningen borde tillämpas.

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg**INNEHÅLL**

1 Allmänt	4
2 Lagstiftning	4
3 Primärproduktion av ägg	7
3.1 Anmälan om primärproduktionsställe	8
3.2 Äggproducenter ska registrera sig	8
3.3 Anmälan om anskaffning av nya fåglar till en djurhållningsplats	8
3.4 Olika metoder för produktion av hönsägg och godkännandet av produktionsformerna	8
3.5 Salmonellakontroll	10
3.5.1 Salmonellakontrollen som hänför sig till produktionen av hönsägg	10
3.5.2 Salmonellakontrollen som hänför sig till produktionen av andra fågelägg	11
3.5.3 Salmonellakravet som hänför sig till införsel av hönsägg	11
3.6 Andra lagstadgade krav på primärproduktionen av ägg	11
4 Försäljning av hönsägg direkt till konsumenten	14
5 Leverans av hönsägg från ett packeri till konsumenterna	15
6 Biprodukter från äggproduktionen	16
7 Undantagsregion för försäljning av hönsägg	17
7.1 Undantagsregionen	17
7.2 Mängdbegränsningar inom en undantagsregion	18
7.3 Försäljning av hönsägg inom en undantagsregion	18
7.3.1 Leverans av hönsägg till ett godkänt äggpackeri	18
7.3.2 Äggproducentens verksamhet som en godkänd anläggning inom en undantagsregion	18
8 Försäljning av andra fågelägg	19
8.1 Försäljning av andra fågelägg direkt till konsumenten	20
8.2 Leverans av andra fågelägg till den lokala detaljhandeln	20
9 Stämpling av hönsägg	20
10 Märkningar på förpackningarna till hönsägg	21
10.1 Klassificerade hönsägg	22
10.1.1 Klassificerade, förpackade hönsägg	22
10.1.2 Klassificerade, oförpackade hönsägg	23
10.2 Oklassificerade hönsägg	23
10.2.1 Oklassificerade, förpackade hönsägg	23
10.2.2 Oklassificerade, oförpackade hönsägg	24
10.3 Sammandrag av kraven på märkningarna på klassificerade och oklassificerade hönsägg som saluhålls till konsumenten	25

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

11 Märkningarna på förpackningen till andra fågelägg	26
12 Märkningarna på förpackningen till ekologiska ägg	26
13 Frivilliga märkningar på förpackningarna	26
13.1 Hur typen av foder märks ut på förpackningar till hönsägg	26
13.2 Näringspåståenden och hälsopåståenden	27
13.3 Märkning om genetiskt modifierade material	27
14 Uppdateringar av anvisningen	27

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

Livsmedelssäkerhetsverket Evira har utarbetat denna anvisning till livsmedelstillsynsmyndigheterna om kraven som gäller produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg. Med hjälp av anvisningen får också producenterna information om kraven som hänför sig till försäljning och produktion av ägg.

1 Allmänt

I Finland regleras produktionen och försäljningen av hönsägg och andra fågelägg av såväl Europeiska unionens lagstiftning som nationell lagstiftning. Krav på produktionen och försäljningen av hönsägg ingår såväl i lagstiftningen om livsmedelssäkerhet som i bestämmelserna om saluhållandet dvs. marknadstillsynsbestämmelserna. I denna anvisning behandlas de krav, som gäller produktion av hönsägg och andra fågelägg och försäljning av sådana direkt till konsumenterna och leverans av sådana till detaljhandeln direkt från gården eller via ett packeri.

Hönsägg som levereras till försäljning via ett packeri ska vara kvalitets- och viktklassificerade och stämplade. Klassificeringen och stämplingen görs i ett godkänt äggpackeri. Största delen av hönsäggen levereras från produktionsgården till äggpackerier och därifrån vidare ut på marknaden.

För andra fågelägg än hönsägg finns i EU inga motsvarande bestämmelser om saluhållandet som för hönsägg. Andra fågelägg behöver inte vara kvalitets- och viktklassificerade och de behöver inte stämplas före detaljhandeln.

2 Lagstiftning

Produktionen och försäljningen av hönsägg och andra fågelägg regleras huvudsakligen av följande livsmedels-, biprodukts- och marknadstillsynsförfattningar. Eventuella ändringar i författningarna ska också beaktas.

Författningar om tillsynen över livsmedel och biprodukter

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet (allmänna förordningen om livsmedel);
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd (tillsynsförordningen);
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien (allmänna förordningen om livsmedelshygien);

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung (förordningen om hygien hos animaliska livsmedel);
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel (förordningen om kontroll av animaliska livsmedel);
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (förordningen om biprodukter);
- Kommissionens förordning (EU) nr 142/2011 om bl.a. hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter och om genomförande av förordning (EG) nr 1069/2009 (genomförandeförordningen);
- Kommissionens förordning (EG) nr 2073/2005 om mikrobiologiska kriterier för livsmedel (förordningen om mikrobiologiska kriterier);
- Kommissionens förordning (EG) nr 1688/2005 om tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 gällande särskilda salmonellagarantier för sändningar till Finland och Sverige av vissa köttsorter och ägg (förordningen om särskilda garantier);
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1924/2006 om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel;
- Rådets direktiv 1999/74/EG om att fastställa miniminormer för skyddet av värphöns;
- Livsmedelslagen 23/2006;
- Lagen om animaliska biprodukter 517/2015 (lagen om biprodukter);
- Jord- och skogsbruksministeriets djurskyddslag 247/1996;
- Statsrådets förordning 420/2011 om livsmedelstillsyn (förordningen om livsmedelstillsyn);
- Statsrådets förordning 1258/2011 om vissa verksamheter som är förenade med låg risk för livsmedelssäkerheten (förordningen om lågriskverksamheter);
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning 1368/2011 om livsmedelshygien vid primärproduktion av livsmedel (förordningen om primärproduktion);
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning 795/2014 om livsmedelshygien i anläggningar (förordningen om anläggningar);

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

- Statsrådets förordning 838/2013 om hälsoövervakning av djur och om bekämpning av djursjukdomar vid artificiell reproduktion av djur (förordningen om hälsoövervakning);
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning 1037/2013 om kontroll av salmonella hos höns och kalkoner (salmonellaförordningen);
- Jord- och skogsbruksministeriets djurskyddsförordning 396/1996;
- Statsrådets förordning om skydd av höns 673/2010;
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning 867/2010 om identifiering av fjäderfä och vissa andra fåglar (identifieringsförordningen);
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning 1192/2011 om insamling, transport och bortskaffande av animaliska biprodukter och därav framställda produkter;
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning 118/2006 om verksamhet vid första ankomstplatser;
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning 401/2001 om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter (social- och hälsovårdsministeriets förordning om hushållsvatten);
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (livsmedelsinformationsförordningen);
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning 834/2014 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (nationella livsmedelsinformationsförordningen);

Författningar om marknadstillsynen

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 (förordningen om en samlad marknadsordning);
- Kommissionens förordning (EG) nr 589/2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller handelsnormerna för ägg (förordningen om handelsnormerna för ägg);
- Kommissionens direktiv 2002/4/EG om registrering av anläggningar som håller värphöns och som omfattas av rådets direktiv 1999/74/EG;
- Rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91;

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

- Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster;
- Lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter 999/2012 (lagen om marknadsordning);
- Lagen om ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter 1194/2013;
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning 264/2012 om krav i fråga om vissa livsmedel (förordningen om krav på vissa livsmedel);
- Jord- och skogsbruksministeriets beslut nr 85/95 om behöriga myndigheter enligt vissa av Europeiska gemenskapens förordningar om hönsägg;

Eviras anvisningar

- Eviras anvisning 10017 Användning av den frivilliga påskriften ”producerat utan genteknik” på livsmedel och foder
- Eviras anvisning 15312 Salmonellakontrollen av fjäderfä Anvisning till företagarna (på finska)
- Eviras anvisning 16006 Kvaliteten på råvaran i äggmassa
- Eviras anvisning 16033 Hur en anläggning godkänns
- Eviras anvisning 16038 Produktion av ägg från utehöns i Finland (på finska)
- Eviras anvisning 17068 Handbok om livsmedelsinformation för tillsynsmyndigheter och livsmedelsföretagare.
- Eviras anvisning 18217 Ekologisk produktion 2 Husdjursproduktion

3 Primärproduktion av ägg

Produktionen av hönsägg och andra fågelägg är sådan primärproduktion av livsmedel, som avses i livsmedelslagstiftningen. Då ägg produceras för annat ändamål än enbart för konsumtion i det egna privathushållet tillämpas kraven som gäller primärproduktion av livsmedel på verksamheten. Transporten av ägg bort från primärproduktionsstället är också primärproduktion.

Den som producerar hönsägg får inte leverera ägg han producerat direkt från produktionsgården till anmälda livsmedelslokaler eller andra anläggningar än ett äggpackeri och en äggprodukthanläggning. Ett undantag till detta är möjligheten för en äggproducent att leverera hönsägg han producerat direkt till den regionala detaljhandeln inom en s.k. undantagsregion (se punkt 7).

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

En producent kan också överallt i Finland använda äggen han producerat i egen livsmedelsföretagsverksamhet idkad på producentens egen lantgård, såsom i småskalig kafé- och gårdsbruksturismverksamhet, om livsmedlets tillverkningsprocess garanterar att produkterna som tillverkas är säkra. Sådana tillverkningsprocesser är till exempel bakning och tillredning av mat genom upphettning.

3.1 Anmälan om primärproduktionsställe

Om gården på vilken det idkas produktion av ägg för försäljning ska lämnas en anmälan om primärproduktionsställe. Om äggen som produceras enbart används i producentens eget hushåll, krävs ingen anmälan om primärproduktionsställe. Anmälan om primärproduktionsställe lämnas till den kommunala livsmedelstillsynsmyndigheten på det sätt som avses i 22 § livsmedelslagen och 2 § förordningen om livsmedelstillsyn. Anmälan ska lämnas innan verksamheten inleds. Företagaren ska också lämna en anmälan om väsentliga förändringar i verksamheten eller om att verksamheten upphör (förordningen om livsmedelstillsyn). Om försäljning direkt till slutkonsumenten, när det rör sig om sådana blygsamma mängder, som avses i förordningen om lågriskverksamheter, lämnas en anmälan i samband med anmälan om primärproduktionsställe.

3.2 Äggproducenter ska registrera sig

Alla som håller fjäderfä ska anmäla sig som djurhållare och registrera djurhållningsplatsen. Mängden djur spelar ingen roll, utan också den som håller endast en enda fågel ska registrera sig. I registret ska anmälas bland annat djurhållningens syfte och produktionsmetoden. Modeller på registreringsblanketterna och mer information om ämnet finner du på Eviras webbplats (www.evira.fi). Registreringsanmälan lämnas till den kommunala landsbygdsnäringsmyndigheten. Då en äggproducent registrerar sig i djurhållarregistret får han ett hönsersignum dvs. en producentkod.

3.3 Anmälan om anskaffning av nya fåglar till en djurhållningsplats

Företagaren som svarar för djurhållningsplatsen ska lämna en anmälan till den kommunala veterinären om att nya fåglar anskaffats till djurhållningsplatsen. Anmälan ska lämnas inom två veckor efter att fågelflocken anlämt. Den kommunala veterinären kan alternativt i förväg underrättas om planerade ankomsttider för nya flockar under det följande kalenderåret (förordningen om hälsoövervakning 8 §).

3.4 Olika metoder för produktion av hönsägg och godkännandet av produktionsformerna

I Finland produceras hönsägg med olika produktionsmetoder: ekologisk produktion, frigående inomhus och burhöns dvs. hönseri med inredda burrar. Ägg från utehöns produceras också i liten utsträckning.

Frigående inomhus

Frigående inomhus innebär ett hönseri med frigående höns, där hönorna fritt kan röra sig och sprätta i ströbädden. Hönorna har tillgång till sittpinnar och värpreden och minst en tredjedel av den tillgängliga golvytan ska bestå av ströbädd. Djurtätheten får vara högst 9 höns/m². Hönorna ska ha påkallade utrymmen för värpning. I gemensamma redan ska det finnas minst 1 m² per 120 höns. Det ska finnas minst

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

en vattennippel per 10 hönor och minst 10 cm foderränna per höna. Hönseriet ska vara försett med ändamålsenliga sittpinnar och längden på dem ska vara minst 15 cm per höna.

Burhöns

I burhönserier får sedan början av år 2012 inte längre användas traditionella burar. De har ersatts med inredda burar. Inredda burar ska vara inredda med ett värprede, en sittpinne och plats för strö. För varje höna som hålls i buren ska finnas minst 750 cm² golvyta och den tillgängliga golvytan per höna ska vara minst 600 cm². Burens sammanlagda golvyta ska ändå vara minst 2 000 cm².

Frigående utomhus

Frigående utomhus innebär ett hönseri med frigående höns, där hönorna kan röra sig lika fritt som i produktionsmetoden frigående inomhus. Hönorna ska också ha daglig möjlighet till utomhusvistelse på en rastgård täckt av växtlighet. Djurtätheten på rastgården får vara högst 2 500 hönor per tillgänglig hektar area eller högst en höna per fyra kvadratmeter. Hönorna får vara högst 12 veckor instängda inomhus under produktionsperioden för att äggen som produceras där ska kunna kallas ägg från utehöns.

Mer detaljerad information om produktionen av ägg från utehöns finner du i Eviras anvisning 16038 Produktion av ägg från utehöns i Finland (på finska)

Ekologisk produktion

Ett hönseri med ekologisk produktion är ett hönseri med frigående höns försett med fönster, sittpinnar, värpreden och en rastgård där hönorna i normala förhållanden då vädret det tillåter kan vistas från maj till oktober. Den högsta mängden värphöns i hönseriet är 3000 hönor. Hönorna utfodras huvudsakligen med ekologiskt foder. Produktionen av ekologiska hönsägg regleras av Europarådets förordning om ekologisk produktion av jordbruksprodukter. Inledande av ekologisk äggproduktion förutsätter att företagaren ansöker om att omfattas av eko-kontrollen. Ansökan lämnas till närings-, trafik- och miljöcentralen. På samtliga ekologiska gårdar görs en gång om året en produktionskontroll. För kontrollerna svarar inspektörer som Evira befullmäktigat och för besluten svarar närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Mer detaljerad information om ekologisk produktion finner du i Eviras anvisning 18217 Ekologisk produktion 2 Animalieproduktion.

Produktionsförhållandena i hönserier för inomhus och utomhus frigående höns godkänns av Evira då hönserierna inleder sin verksamhet. Om ett godkännande ska ansökas för samtliga nya hönserier för inomhus och utomhus frigående höns med fler än 350 hönor. Hönserier för inomhus och utomhus frigående höns inspekteras innan de tas i användning och de registreras i Eviras register över hönserier för frigående höns.

Mer information om hönserier för inomhus och utomhus frigående höns, ekologisk produktion av hönsägg och godkännandet av dessa produktionsmetoder finner du (på finska) på Eviras webbplats

<http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/alkutuotanto/elaimista+saatavat+elintarvikkeet/munat/tuotantomuodot/>

Hållandet, skötseln, behandlingen och hanteringen av djur regleras av djurskyddslagen och djurskyddsförordningen. Djurskyddskraven som ställs på hönshållning regleras också av statsrådets förordning om skydd av höns.

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

3.5 Salmonellakontroll

3.5.1 Salmonellakontrollen som hänför sig till produktionen av hönsägg

Nötkreatur, svin och fjäderfä och kött och ägg från sådana omfattas av Finlands nationella salmonellakontrollprogram. Förordningarna om hälsoövervakning och salmonella reglerar salmonellakontrollen, provtagningen som hänför sig till denna och åtgärderna som vidtas utgående från resultaten. De kommunala veterinärerna övervakar hur salmonellakontrollprogrammet omsätts i praktiken för hönsäggproduktionens del. Den som äger eller innehar djurhållningsplatsen dvs. äggproducenten svarar för den provtagning av företagaren, som ingår i salmonellakontrollen och för att prover levereras till laboratoriet. Producenten ska lämna den kommunala veterinären information om provtagningarna och resultaten av analyserna av proverna. I hönsier med äggproduktion tas salmonellaproverna i hönsier med burhöns som träckprover och i andra hönsier som sockprover. I samband med kontrollbesöket tar den kommunala veterinären utöver sock- och träckprover också ett damm- eller strykdammprov i hönsieriet.

Enligt förordningen om salmonella ska prover tas av varje flock värphöns med 15 veckors intervall ända till utgången av värpstadiet. Det första provet tas när värphönsorna är 22-26 veckor gamla. Den kommunala veterinären ska göra ett kontrollbesök i hönsieriet en gång om året då han också utför provtagning. Ovan beskrivna "kompleta salmonellakontrollprogram" följs också i sådana hönsier, där endast en del av äggen levereras till packerier och en del säljs direkt till konsumenter och också i sådana hönsier, som levererar hönsäggen de producerar till detaljhandeln inom en undantagsregion.

I förordningen om salmonella ingår lättnader som gäller småskalig verksamhet. För sådana hönsiers del, som har färre än 1000 höns och som överlåter ägg till konsumenter endast direkt från djurhållningsplatsen eller vid torghandel som utövas av den företagare som är ansvarig för djurhållningsplatsen eller vid försäljning från dörr till dörr och antalet höns är minst 50 räcker det att producenten tar salmonellaprover två gånger om året och den kommunala veterinären utför en kontroll i hönsieriet med två års intervall och tar prover. Om antalet fåglar på djurhållningsplatsen är mindre än 50, ska prover tas en gång om året och den kommunala veterinären utföra en kontroll vart tredje år. Provtagningen ska omfatta alla fåglar som vid provtagningstidpunkten finns på djurhållningsplatsen. Evira har utarbetat en anvisning till företagarna om salmonellakontrollen av fjäderfä.

Primärproduktionsföretagaren ska föra bok över tidpunkterna för och resultaten av undersökningar i enlighet med programmet för kontroll av salmonella samt tidpunkterna för kontrollbesök som gjorts av kommunalveterinären och resultaten av dessa kontroller. När resultaten av undersökningarna eller kontrollerna är klara ska primärproduktionsföretagaren sända dessa uppgifter till det äggpackeri som tar emot ägg från primärproduktionsstället (förordningen om primärproduktion bilaga 2 kapitel 5). Äggpackeriet och detaljhandeln i undantagsregionen ska säkerställa att hönsäggen kommer från en sådan djurhållningsplats, som uppfyller kraven i salmonellakontrollprogrammet.

Den bokföring om provtagningen som ingår i salmonellakontrollen ska göras per flock. Av bokföringen ska i fråga om varje flock framgå datumen för provtagningen, undersökningsresultaten för proverna och uppgifter om flocken. Uppgifterna om

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

provtagningen av flocken ska kunna sammankopplas med uppgifterna om flocken i den förteckning som djurhållningsplatsen för (identifieringsförordningen, salmonellaförordningen 33 §).

3.5.2 Salmonellakontrollen som hänför sig till produktionen av andra fågelägg

Produktionen av andra fågelägg omfattas inte av det nationella salmonellakontrollprogrammet. Evira rekommenderar ändå att salmonellaprover tas en gång om året på sådana gårdar, som levererar andra fågelägg de producerat direkt till konsumenter eller detaljhandeln.

3.5.3 Salmonellakravet som hänför sig till införsel av hönsägg

Då Finland anslöt sig till Europeiska unionen beviljades Finland särskilda garantier i fråga om salmonella. De särskilda garantierna i fråga om salmonella gäller bl.a. hönsägg som införs till Finland från andra medlemsländer i EU. Hönsflockarna ska som förordningen om särskilda garantier säger undersökas med tanke på salmonella innan hönsägg de värpt kan levereras till Finland. Någon undersökning krävs ändå inte, om man i medlemsstaten eller äggpackeriet som levererat försändelsen genomför ett program som kommissionen godkänt och som motsvarar det finländska salmonellakontrollprogrammet. Ett sådant program, som motsvarar den finländska salmonellakontrollen genomförs i Sverige, Norge och Danmark. Någon undersökning krävs inte heller, om hönsäggen som levereras till Finland är avsedda att användas för framställning av äggprodukter i en anläggning och om framställningsprocessen där garanterar att salmonellan försvinner (förordningen om verksamhet vid första ankomstplatser).

Hönsflockarna från vilka ägg kan införas till Finland ska vara fria från salmonellasmitta under hela sin livscykel och undersökningsresultaten ska vara negativa för alla salmonellaserotypers del.

3.6 Andra lagstadgade krav på primärproduktionen av ägg

På primärproduktionen av hönsägg och andra fågelägg tillämpas bilaga I till allmänna förordningen om livsmedelshygien, avsnitt X i bilaga III till förordningen om hygien hos animaliska livsmedel och förordningen om primärproduktion med bilagor.

I bilaga I till allmänna förordningen om livsmedelshygien ingår stadganden om de byggnadstekniska och funktionsmässiga kraven som ställs primärproduktionsställen.

I avsnitt X i bilaga III till förordningen om hygien hos animaliska livsmedel ingår stadganden om äggens förvaringsförhållanden (se punkten äggens förvaringsförhållanden).

På utrymmena i vilka hönsägg och andra fågelägg produceras gäller de allmänna kraven på primärproduktionen av livsmedel och stadganden om dem ingår i förordningen om primärproduktion. Allmänna krav på primärproduktionen är:

- en skriftlig beskrivning av egenkontrollen,
- bokföring över primärproduktionen och därmed sammanhängande verksamhet,
- lämnande av uppgifter om primärprodukter,

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

- kvalitetskrav på vattnet som används i primärproduktionen och
- byggnadstekniska och funktionsmässiga krav på primärproduktionen.

I förordningen om primärproduktion ingår utöver det ännu följande stadganden om kraven på ägg: Ägg som levereras till försäljning får inte vara spruckna, och de får inte tvättas.

En lättnad till kravet i förordningen om primärproduktion om utarbetandet av en skriftlig beskrivning av egenkontrollen (4 §) ingår i kapitel 5 i bilaga 3 till förordningen om primärproduktion. Då en producent av hönsägg från ett primärproduktionsställe, vid försäljning från dörr till dörr eller i torghandel överlåter högst 20 000 kg hönsägg om året som han producerat direkt till en konsument eller en producent av andra fågelägg överlåter högst 5 000 kg ägg om året direkt till en konsument behöver producenterna i fråga inte utarbeta en beskrivning av egenkontrollen i sin verksamhet.

Kvaliteten på vattnet som används på en gård med äggproduktion

Primärproduktionsföretagaren ska känna till kvaliteten på vattnet som används på primärproduktionsstället. Företagaren svarar för att de undersökningar som krävs gjorts av vattnet som används i primärproduktionen. Undersökningarna ska göras innan vattnet tas i bruk av ett prov som representerar det vatten som används för rengöring av äggen. Undersökningarna ska göras i ett godkänt egenkontrolllaboratorium, ett laboratorium som godkänts för undersökning av myndighetsprover eller ett nationellt referenslaboratorium (livsmedelslagen 39 § punkt 2). Efter att vattnet tagits i bruk ska kvaliteten på vattnet undersökas regelbundet, dock med minst tre års intervall. Intygen över undersökningen vid ibruktagandet ska bevaras permanent och intygen över andra undersökningar i minst fem år (förordningen om primärproduktion).

För rengöring av ägg som levereras för att användas som råvara i äggprodukter får användas endast sådant vatten, som analyserats med tanke på *Escherichia coli* och intestinala enterokocker och bedömts avseende färgen och lukten. Vid bedömning av resultaten av analyserna ska följas kraven på hushållsvattnet i små enheter och kvalitetskraven och kvalitetsrekommendationerna som fastställts för sådant vatten, som avses i 1 § punkt 3 i social- och hälsovårdsministeriets förordning (*E. coli* 0 cfu/100 ml och intestinala enterokocker 0 cfu/100 ml). Om vattnet inte uppfyller kvalitetskraven ska primärproduktionsföretagaren vidta åtgärder i avsikt att förbättra kvaliteten på vattnet.

Tvätt av hönsäggen på produktionsgårdarna

Om hönsäggen är så smutsiga, att de inte kan levereras till ett packeri eller till försäljning som sådana, kan de tvättas på primärproduktionsstället. Tvättade ägg får levereras antingen direkt eller via ett packeri till en äggproduktanläggning, men sådan ägg får inte leveras till detaljhandeln eller säljas direkt till konsumenter. Tvättade hönsägg kan användas som råvara i äggmassa. I förordningarna fastställs inte vad ett smutsigt ägg är, men Evira tolkar saken så, att ett ägg på vilket smutsen eller smutsfläckarna täcker mer än 1/16 av skalets yta (ungefär storleken på ett 10 cents mynt) kan betraktas som smutsigt. Som smutsigt betraktas också ett hönsägg med blod eller smutsklumpar på skalet. Evira har utarbetat en anvisning som inbegriper

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

kvalitetskraven på sådana hönsägg, som kan användas för framställning av äggmassa (Eviras anvisning 16006 Kvaliteten på råvaran i äggmassa).

Äggens förvaringsförhållanden

I producentens lokaler och under tiden fram till försäljning till konsumenten ska äggen förvaras rent, torrt och fritt från främmande lukter samt skyddas effektivt mot stötar och direkt solljus. Fram till försäljning till slutkonsumenten ska ägg förvaras och transporteras vid den, företrädesvis konstanta, temperatur som bäst bevarar deras hygieniska egenskaper. Ägg ska levereras till konsumenten inom högst 21 dagar från värpning (förordningen om hygien hos animaliska livsmedel bilaga III avsnitt X).

Ägg av klass A får inte behandlas i konserverande syfte eller kylas i lokaler eller anläggningar där temperaturen på artificiellt sätt hålls under + 5 °C. Ägg som har hållits vid en lägre temperatur än + 5 °C under transport i mindre än 24 timmar, eller i detaljhandelslokaler i mindre än 72 timmar, ska emellertid inte betraktas som kylda (förordningen om handelsnormerna för ägg).

Hönsägg håller sig bäst i en jämn temperatur, med den trubbiga änden uppåt och förpackade i äggkartong. Framförallt växlingar i temperaturen har en negativ inverkan på äggens hållbarhet. Den rekommenderade förvaringstemperaturen för hönsägg är cirka + 15 °C. Förpackningen minskar vattenavdunstningen från ägget och skyddar äggen mot främmande lukt och smak

Producenternas bokföring enligt förordningen om handelsnormerna för ägg (artikel 20)

1) *Producenterna ska föra journaler över produktionsmetoder som för varje system anger:*

- *insättningsdag, åldern vid insättningen och antalet värphönor*
- *antalet hönor som slaktats samt datum för detta*
- *den dagliga äggproduktionen*
- *antalet ägg och/eller vikten på de ägg som sålts eller levererats på annat sätt per dag*
- *köparens namn och adress (om inte konsument)*

2) *I de fall uppgift om vilken typ av foder som värphönorna har fått anges i enlighet med artikel 15 i den här förordningen (se punkt 13.1) ska producenterna journalföra följande uppgifter av vilka det för varje typ av foder ska framgå:*

- *vilka kvantiteter foder och vilken typ av foder som levereras till anläggningen eller blandas där*
- *den dag då fodret levererades*

Om en producent använder olika produktionsmetoder på en och samma produktionsenhet ska de uppgifter som avses i punkterna 1 och 2 delas upp efter hönshus.

Vid tillämpning av denna artikel får producenter, i stället för att journalföra inköp och leveranser, samla fakturor eller följesedlar och på dem ange de uppgifter som anges i punkterna 1 och 2.

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

4 Försäljning av hönsägg direkt till konsumenten

En äggproducent får i hela landet sälja eller överlåta hönsägg han producerat direkt till slutkonsumenten för dennas eget bruk. Försäljning är tillåtet på primärproduktionsstället, i den lokala torghandeln eller från dörr till dörr. Hönsäggen behöver då inte vara kvalitets- eller viktclassificerade eller stämplade. Hönsägg som saluhålls på torg ska ändå stämplas med producentkoden (förordningen om en samlad marknadsordning). Ett undantag från detta om producenten har högst 50 värpande hönor är att denna då inte behöver stämpla äggen med producentkoden. Uppgifterna om producenten (namnet och adressen) ska då finnas synliga på saluhållningsstället. Stämpling av äggen som saluhålls på ett torg krävs ändå inte av producenter i en undantagsregion (se punkt 7), eftersom de får leverera hönsägg de producerat utan stämpling även till detaljhandeln.

Som torgförsäljning betraktas också försäljning av hönsägg på gårdsplanen till butiker eller inomhus i köpcentrum, om bara producenten där säljer ägg han själv producerat. Också då ska äggen stämplas med producentkoden, om inte producentens antal hönor stannar under 50. Utöver producenten kan också personer som ingår i samma hushåll som producenten idka torghandel.

Försäljning av hönsägg i saluhallar och på producentmarknader betraktas som normal detaljhandel och på ovan nämnda ställen får således säljas endast hönsägg av klass A undantagsregioner undantagna (se punkt 7).

Försäljning av hönsägg via matcirklar och på webben kan betraktas som försäljning från dörr till dörr, om handeln innebär handel direkt mellan slutkonsumenten och äggproducenten. Beställningarna kan lämnas centraliserat till producenten och de beställda äggen kan levereras till ett visst ställe, där beställarna kan avhämta äggen de beställt. Betalningen för äggen måste levereras direkt till äggproducenten och inga extra personer får tjäna som fakturerare mellan slutkonsumenten och producenten. Om en s.k. köpman förmedlar beställningarna blir handeln med äggen detaljhandelsverksamhet och då får säljas enbart hönsägg av klass A.

Som försäljning från dörr till dörr kan också betraktas en sådan händelse, då slutkonsumenten beställt hönsägg av en producent t.ex. genom att ringa upp honom eller kontakta honom via e-post och producenten levererar de beställda äggen hem till beställaren, till beställarens arbetsplats eller till något annat överenskommet ställe. Betalningen för äggen måste också i detta fall ske direkt till producenten.

En producent får ändå sälja endast en begränsad mängd hönsägg som primärproduktion direkt till konsumenter. Mängden hönsägg som säljs *på primärproduktionsstället, vid lokal torghandel eller vid försäljning från dörr till dörr* får vara *högst 20 000 kg per år* (förordningen om lågriskverksamheter). Då maximimängden överskrids ska producenten lämna en anmälan om livsmedelslokal för försäljningen till konsumenter eller alternativt leverera produktionen som överstiger denna maximimängd till ett godkänt äggpackeri undantagsregioner undantagna (vad en undantagsregion är har beskrivits i punkt 7.1).

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

5 Leverans av hönsägg från ett packeri till konsumenterna

För ett äggpackeri ska ansökas om godkännande innan verksamheten inleds. Ett godkänt äggpackeri kan också befinna sig i anslutning till produktionslokalen. Ett godkänt äggpackeri ska uppfylla de krav som den nationella lagstiftningen och EU:s hygien- och marknadslagstiftning ställer på anläggningar och äggpackerier. I marknadslagstiftningen krävs av ett äggpackeri bl.a. genomlysning av äggen, viktklassificering och stämpling.

Den som etablerar äggpackeriet ansöker om godkännande från den kommunala livsmedelstillsynsmyndigheten. Vid godkännande av ett äggpackeri kan Eviras anvisning 16033 Hur en anläggning godkänns utnyttjas som hjälp. Den kommunala livsmedelstillsynsmyndigheten godkänner äggpackeriet som en anläggning och lämnar en anmälan till Evira om godkännandet. Utgående från kommunens anmälan beviljar Evira med stöd av JSM:s beslut (85/95) äggpackeriet ett sådant klassificeringstillstånd, som avses i artikel 5 i EU:s förordning om handelsnormerna för ägg, inför anläggningen i registret över anläggningar som godkänts i enlighet med livsmedelslagen och ger den ett packerinumner, såsom F1123.

För tillsynen över äggpackerier svarar en veterinär i tjänsteförhållande till kommunen. Inspektioner i packeriet kan ändå också utföras av till exempel den kommunala hälsoinspektören.

Från ett godkänt äggpackeri får levereras kvalitets- och viktklassificerade och stämplade hönsägg av klass A till samtliga livsmedelslokaler och anläggningar i hela Finlands område.

I anmälda livsmedelslokaler och andra godkända anläggningar än äggproduktanläggningar får användas och säljas endast hönsägg av klass A dvs. i ett godkänt äggpackeri viktklassificerade och stämplade hönsägg av klass A. Från viktklassificeringen kan avvika: *Om ägg av klass A som tillhör olika viktklasser förpackas i samma förpackning, ska äggens minsta nettovikt i gram anges på förpackningens utsida liksom uppgiften "Ägg av olika storlekar" eller en beteckning med motsvarande innebörd* (förordningen om handelsnormerna för ägg artikel 4 punkt 3).

I en undantagsregion kan i detaljhandeln också säljas eller användas sådana hönsägg, som kommer direkt från gården och som inte vikt- och kvalitetsklassificerats eller stämplats (se punkt 7)

Hönsägg av klass A

Ägg av klass A ska ha följande kvalitetsegenskaper (förordningen om handelsnormerna för ägg):

- *skal och hinnor: normala, rena och oskadade*
- *luftblåsa: högst 6 millimeter hög, orörlig; luftblåsan i ägg som saluförs som "extra" får dock högst vara 4 millimeter*
- *äggula: vid genomlysning synlig endast som en skugga, utan tydliga konturer, flyttar sig endast något från mitten om ägget roteras och återgår till ursprungsläget*
- *äggvita: klar, genomskinlig*

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

- *cellkärna: inte synligt utvecklad*
- *partiklar: fri från främmande partiklar*
- *lukt: fri från främmande lukt*

Ägg av klass A får varken före eller efter klassificering tvättas eller på annat sätt rengöras.

Hönsägg av klass B

Ägg av klass B är ägg som inte har de kvalitetsegenskaper som anges i punkt 1. Ägg av klass A som inte längre har de egenskaperna får klassificeras om till klass B (förordningen om handelsnormerna för ägg).

Ägg av klass B kan levereras till en godkänd äggproduktanläggning antingen direkt från gården eller via ett packeri. I äggproduktanläggningen används de för framställning av pastöriserad äggmassa.

6 Biprodukter från äggproduktionen

Biprodukter från äggproduktionen är hela och spruckna ägg med skal, äggskal, ägginnehåll (flytande ägg) jämte äggprodukter och äggberedningar som avlägsnats från livsmedelskedjan.

Animaliska biprodukter klassificeras i tre kategorier utgående från den risk de innebär: kategori 1-material (högriskmaterial), kategori 2-material och kategori 3-material (lågriskmaterial). Biprodukterna från äggproduktionen och till exempel skalen från ägg är kategori 3-material, om de härstammar från sådana djur, som inte uppvisat tecken på sjukdomar som via materialet smittar människor eller djur.

Biprodukterna från äggproduktionen är kategori 3-material till exempel i sådana fall, då de till sin kvalitet inte duger som råvara i äggmassan i en äggproduktanläggning. Till denna kategori hör till exempel de ägg, som inte uppfyller kraven för klass A eller B, dvs. spruckna och blodiga hönsägg och sådana ägg, som är så smutsiga, att de inte ens duger som hönsägg av klass B.

Livsmedel av animaliskt ursprung eller livsmedel som innehåller produkter av animaliskt ursprung, som inte längre är avsedda som människoföda av kommersiella skäl eller på grund av problem eller andra fel som förekommit under tillverkningen eller förpackningen, som inte medför någon risk med tanke på människors eller djurs hälsa (s.k. före detta livsmedel), utgör kategori 3-material.

Biprodukter kan utnyttjas till exempel som foder, som gödselmedel eller som jordförbättringsmedel. Kategori 3-material ska levereras till en godkänd anläggning som bearbetar biprodukter. Ett äggpackeri på en gård kan använda äggskalerna som gödselmedel/jordförbättringsmedel på sin egen åker. Äggavfall av kategori 3 ska bearbetas på korrekt sätt, t.ex. genom kompostering innan det sprids ut på åkern.

Biprodukter från hönsägg som uppkommer i äggpackeriet på en gård får ges som foder till gårdens egna hundar och kennelhundar. Om biprodukterna ges till kennlar ska äggpackeriet ändå registrera sig som foderföretagare.

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

Från en livsmedelsanläggning eller detaljhandelsbutik får levereras den föreskrivna maximimängden per vecka, 20 kg, före detta animaliska livsmedel till en godkänd deponi för bortskaffning (genomförandeförordning (EU) nr 142/2011, bilaga VI, kapitel IV, stycke ett och lagen om biprodukter 26 §). Det förutsätter att företagaren för noggrann bok över mängden biprodukter och att han med denna bokföring kan påvisa att den föreskrivna maximimängden inte överskrids.

Före detta livsmedel som kommer från livsmedelsanläggningar och som bearbetats i enlighet med förordning 852/2004/EG artikel 2, stycke 1 m)*, kan levereras till en godkänd deponi utan maximimängdbegränsningar, om bortskaffandet av materialet inte medför någon risk för människors och djurs hälsa (genomförandeförordning (EU) nr 142/2011, artikel 7).

* i understycket m) avses med "bearbetning" åtgärd som väsentligt förändrar den ursprungliga produkten genom bland annat värmebehandling, rökning, rimning (eng. cured), mognadslagring, torkning, marinering, extraktion, extrudering eller en kombination av dessa behandlingar.

7 Undantagsregion för försäljning av hönsägg

7.1 Undantagsregionen

I undantagsregionen för försäljning av hönsägg i Finland får en producent sälja hönsägg han själv producerat direkt till detaljhandeln inom regionen utan att äggen kvalitets- och vikt klassificeras eller stämplas. Med regionen avses i detta fall hela undantagsregionen i Finland och en producent i undantagsregionen kan således sälja ägg han producerat enligt de regler som gäller för undantagsregionen i alla kommuner som hör till undantagsregioner.

Finland fick i samband med EU-medlemskapsförhandlingarna ett undantag för leverans av hönsägg från produktionsgården till detaljhandeln inom undantagsregionen på grund av de svårigheter, som en gles bebyggelse och långa transportavstånd medför. Med undantagsregionen avses norra Finland och en del av östra Finland jämte Åland. För östra Finlands del har regionen delvis fastställts kommun för kommun.

Undantagsregion: Lappland, Uleåborg och landskapen Norra Karelen och Norra Savolax i östra Finland jämte Åland. Kommuner i Norra Karelen är Ilomants, Joensuu, Juga, Kides, Kontiolahti, Lieksa, Libelits, Nurmes, Outokumpu, Polvijärvi, Rääkkylä, Tohmajärvi och Valtimo. Kommuner i Norra Savolax är Idensalmi, Juankoski, Kaavi, Keitele, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Vesanto och Vieremä.

Om undantagen som gäller de finska regionerna konstateras att: *Kraven i bilaga XIV till förordning (EG) nr 1234/2007 och i den här förordningen ska inte gälla för ägg som producenten säljer direkt till detaljhandelsföretag i de regioner som förtecknas i bilaga III. Produktionsmetoden måste dock anges i enlighet med artiklarna 12.2 och 16 c i den här förordningen (förordningen om handelsnormerna för ägg artikel 34).*

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

I undantagsregionen har beviljats undantag till kraven på handeln med ägg. Undantag har beviljats till handelsnormerna för ägg, men de gäller inte tillsynen över livsmedelshygien.

Med detaljhandeln avses här utöver butiker som säljer hönsägg direkt till konsumenter också sådana företagare, som tillreder och serverar mat till konsumenter, såsom restauranger och lunchställen.

7.2 Mängdbegränsningar inom en undantagsregion

För undantagsregionen har för hönsägg fastställts en maximal mängd per år som en producent i regionen får leverera till den lokala detaljhandeln: *hönsägg till detaljhandelsföretag inom de regioner som avses i artikel 34 i kommissionens förordning (EG) nr 589/2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller handelsnormerna för ägg, högst 30 000 kg per år (förordningen om lågriskverksamheter 3 § punkt 4).*

7.3 Försäljning av hönsägg inom en undantagsregion

En producent kan sälja hönsägg han producerat direkt till detaljhandeln inom en undantagsregion utan kvalitets- och viktklassificering eller stämpling. Den maximala mängden sålda ägg är då 30 000 kg per år. Till bagerier, anläggningar, livsmedelsindustrin och grosshandeln får sådana hönsägg inte levereras, eftersom dessa branscher får använda endast klassificerade ägg av klass A.

En producent i en undantagsregion får utöver den ovan nämnda maximimängden 30 000 kg per år också sälja hönsägg han producerat direkt till konsumenter på sin gård, på ett lokalt torg eller från dörr till dörr, men mängden för vara högst 20 000 kg per år. Producenten ska beakta vad som bestämts om försäljning av hönsägg direkt till konsumenten (se punkt 4).

7.3.1 Leverans av hönsägg till ett godkänt äggpackeri

En producent i en undantagsregion kan leverera alla hönsägg han producerat till ett godkänt äggpackeri på samma sätt som i övriga delar av landet också. Om producenten säljer högst 30 000 kg hönsägg per år till detaljhandeln, kan han leverera den andel av produktionen som överstiger gränsen 30 000 kg till ett godkänt äggpackeri.

7.3.2 Äggproducentens verksamhet som en godkänd anläggning inom en undantagsregion

Utrymmena hos en hönsäggsproducent med verksamhet inom en undantagsregion kan godkännas som en äggförpackaranläggning inom en undantagsregion, om utrymmena uppfyller kraven på anläggningar i livsmedelslagstiftningen.

För att en producent ska kunna överlåta hönsägg till detaljhandeln inom en undantagsregion i en mängd som överstiger maximimängden 30 000 kg utan kvalitets- och viktklassificering eller stämpling, ska han ansöka om ett godkännande av livsmedelslokalen som en anläggning i enlighet med 13 § punkt 2, livsmedelslagen. Lokalen i fråga behöver inte uppfylla kraven som uppställts på

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

äggpackerier i Europeiska unionens marknadsbestämmelser utan det räcker att den uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen.

En äggförpackare i en undantagsregion kan inte leverera hönsägg till bagerier, anläggningar, livsmedelsindustrin, grosshandeln eller till detaljhandeln utanför undantagsregionens gränser. Hönsäggen uppfyller inte kraven som marknadsbestämmelserna ställer på hönsägg, eftersom äggen har inte kvalitets- eller viktclassificerats och de har inte heller stämpats. Om en producent vill få rätt att helt fritt leverera hönsägg ut på marknaden, ska denna ansöka om ett godkännande av äggpackeriet.

Ansökan om status som äggförpackare i en undantagsregion

En äggproducent i en undantagsregion ansöker om godkännande av livsmedelslokalen som en anläggning, en äggförpackare i en undantagsregion, i enlighet med 13 § punkt 2 livsmedelslagen. Ansökan lämnas till livsmedelstillsynsmyndigheten i den kommun där anläggningen är belägen.

Den kommunala livsmedelstillsynsmyndigheten godkänner livsmedelslokalen som en anläggning, om den uppfyller de uppställda kraven, och fattar ett beslut om att godkänna livsmedelslokalen. Livsmedelstillsynsmyndigheten levererar informationen om att lokalen godkänts som anläggning till Evira. Som bilaga till anvisningen om hur en anläggning godkänns (Eviras anvisning 16033) följer en blankett, på vilken man kan lämna en anmälan om att en ägganläggning godkänts.

Evira registrerar anläggningen som en äggförpackare i en undantagsregion och ger den ett nummer, såsom FI123P. Evira inför anläggningen i registret över godkända anläggningar på det sätt som livsmedelslagen förutsätter. Registret över godkända anläggningar finner du på Eviras webbplats.

Tillsynen över en äggförpackare inom en undantagsregion

Kommunen ska ordna tillsynen vid hönsäggspackerier så att en veterinär som står i tjänsteförhållande till kommunen ansvarar för tillsynen vid dem (förordningen om livsmedelstillsyn). Tillsynen över en äggförpackare inom en undantagsregion ska också ordnas så, att en veterinär som står i tjänsteförhållande till kommunen svarar för den. Inspektionen på ort och ställe kan ändå utföras till exempel av en kommunal hälsoinspektör.

Inspektionsfrekvensen beror på den beräknade livsmedelssäkerhetsrisken i tillsynsobjekten och den beror åter på den idkade verksamhetens omfattning, karaktär och art. Tillsyn kan utövas till exempel i samband med ett besök inom salmonellakontrollen.

8 Försäljning av andra fågelägg

För försäljningen av andra fågelägg finns i EU inga motsvarande handelsnormer som för hönsägg.

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

8.1 Försäljning av andra fågelägg direkt till konsumenten

Av andra fågelägg än hönsägg (såsom vaktel-, gås-, ank- och pärlhönsägg) får en producent som primärproduktion sälja eller överlåta högst 5 000 kg per år direkt till konsumenten (förordningen om lågriskverksamheter 2 § punkt 7). Om mängden andra fågelägg som säljs direkt till konsumenter överstiger 5 000 kg per år, ska en livsmedelslokal etableras för försäljningen.

8.2 Leverans av andra fågelägg till den lokala detaljhandeln

Andra fågelägg kan levereras från gården till detaljhandeln 2 500 kg per år överallt i Finland med samma lättade krav som direkt till konsumenterna (förordningen om lågriskverksamheter 3 § punkt 5). Då denna leveransmängd överskrider, faller lättnaderna bort, men leverans är fortfarande tillåtet, om företagaren bara har en beskrivning av egenkontrollen.

En producent av andra fågelägg kan sälja äggen han producerat som s.k. lågriskig primärproduktionsverksamhet i en sammanlagd mängd på 7 500 kg per år, varav producenten kan sälja 5 000 kg per år som primärproduktion direkt till konsumenten och 2 500 kg per år till den lokala detaljhandeln. Om produktionen är högst så stor, är primärproducenten befriad från en beskrivning av egenkontrollen. Om också leverans till vidarebearbetning, såsom till ett bageri eller en matfabrik, hänför sig till verksamheten, är en beskrivning av egenkontrollen obligatorisk.

För hantering av andra fågelägg behöver man inte låta godkänna packeriet.

9 Stämpling av hönsägg

Då äggproducenter registrerar sig i djurhållarregistret får de en producentkod (hönserisignum). Alla hönsägg av klass A som klassificerats i ett packeri ska stämplas med producentkoden. Stämpling av äggen gör det möjligt att spåra dem. Spårbarhet behövs till exempel vid utredning av djursjukdomsepidemier och med hjälp av stämpeln får konsumenten, om han så önskar, veta äggens ursprung och produktionsmetod.

Om en producent har högst 50 värpande hönor, behöver han inte stämpla producentkoden på hönsägg som säljs på ett torg. Då ska ändå producentens namn och adress anges på saluhållningsstället.

För stämpling av små mängder hönsägg kan producenten använda t.ex. en handstämpel. Färgen som används för stämpling av ägg ska vara lämplig för livsmedelsbruk. I Finland har färgen traditionellt varit röd.

Producentkoden ska bestå av den siffra och de bokstäver som anges i punkt 2 i bilagan till direktiv 2002/4/EG. Den ska vara väl synlig och klart läslig och minst 2 millimeter hög (förordningen om handelsnormerna för ägg artikel 9 punkt 1).

Producentkoden består av en siffer- och bokstavskombination, där den första siffran anger produktionsmetoden. Produktionsmetoderna är fyra: 0 = ekologisk produktion, 1 = frigående utomhus, 2 = frigående inomhus och 3 = burhöns. Därefter följer

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

medlemsstatens, Finlands, signum dvs. FI och efter det ett identifikationsnummer som specificerar hönsriet (såsom 2FI12345).

Producentkoden som märks ut på ägget kan delas upp på flera rader, men mellan tecknen får inte finnas några andra tecken, såsom packerinumret. Ägget får också märkas med andra uppgifter (såsom packeriets signum eller namn, partiidentifikationen), men de får inte förhindra identifieringen av producentkoden.

Vid kontroll av äggpartier och förpackningar får högst 20 % vara sådana ägg, som har oläsliga märkningar. Som oläsliga betraktas till exempel sådana stämplarna, som saknas helt eller delvis eller är otydliga eller felaktiga.

10 Märkningar på förpackningarna till hönsägg

Med ett färdigt förpackat livsmedel avses ett livsmedel som har förpackats före försäljningen, som är helt eller delvis inneslutet i förpackningen så att innehållet i denna inte kan ändras utan att den öppnas eller bryts sönder och som är avsett att i oförändrat skick säljas till en konsument eller ett storhushåll (förordningen om livsmedelsinformation artikel 2 punkt 2e). Som färdigt förpackade betraktas således slutna äggkartonger avsedda för detaljhandeln.

Hönsägg betraktas inte som färdigt förpackade, om de först vid inköpstidpunkten sluts i en förpackning, förpackas för omedelbar försäljning eller förpackas separat för köparen på dennas begäran eller beställning (såsom direktförsäljning av hönsägg). Med omedelbar försäljning avses att livsmedlet förpackas och säljs inom ett dygn.

I märkningarna på förpackningarna till hönsägg och i annan information som ges vid försäljning i lösvikt ska i tillämpliga delar följas det som på allmän nivå sägs i den nationella livsmedelsinformationsförordningen eller i EU:s livsmedelsinformationsförordning, bl.a. om angivandet av livsmedlets beteckning och förvaringsanvisningen jämte ursprungslandet eller ursprungsorten och på vilket språk informationen ska tillhandahållas.

I den särskilda lagstiftningen om hönsägg ingår vissa undantag till tillämpningsområdet för de allmänna märkningsbestämmelserna. I förordningen om handelsnormerna för ägg ingår stadganden om märkningen av förpackade och oförpackade hönsägg, då det rör sig om hönsägg av klass A klassificerade i ett packeri (artikel 12). I förordningen (264/2012) om krav på vissa livsmedel ingår stadganden om vilka uppgifter som ska ges om oklassificerade, förpackade och oförpackade hönsägg (2§).

Artikel 14 i EU:s livsmedelsinformationsförordning reglerar distansförsäljningen. Enligt den ska till exempel den obligatoriska livsmedelsinformationen, minsta hållbarhetstiden undantagen, vara tillgänglig innan köpet avslutas, då hönsägg och andra fågelägg erbjuds förpackade till försäljning genom distanskommunikation. Livsmedelsinformationen ska finnas på stödmaterialet för distansförsäljningen eller tillhandahållas på andra lämpliga sätt som tydligt identifieras av livsmedelsföretagaren. Alla obligatoriska uppgifter ska finnas tillgängliga när varan levereras. (Denna punkt tillämpas inte på livsmedel som saluförs i varuautomater eller automatiserade affärslokaler).

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

Vid distansförsäljning, såsom vid livsmedelshandel med ägg via webben, tillämpas märkningsbestämmelserna som vid allt annat tillhandahållande av information i samband med försäljningen.

De obligatoriska märkningarna på förpackade hönsägg ska göras på finska och svenska. På hönsäggsförpackningar som saluförs enbart i enspråkiga kommuner räcker det, att de obligatoriska märkningarna gjorts åtminstone på den berörda kommunens språk.

I punkt 10.3 finner du ett exempel på märkningskraven för klassificerade och oklassificerade hönsägg som saluhålls till konsumenten i detaljhandeln.

10.1 Klassificerade hönsägg

10.1.1 Klassificerade, förpackade hönsägg

Storleken på detaljhandelsförpackningarna med ägg varierar från förpackningar med fyra ägg till förpackningar med 30 ägg.

Då kvalitets- och viktklassificerade ägg saluhålls till konsumenter i en detaljhandelsförpackning, ska förpackningen vara försedd med åtminstone följande märkningar:

- livsmedlets beteckning dvs. hönsägg eller ägg
(orden kan föregås av olika epitet, men de får inte vilseleda konsumenten)
- äggpackeriets namn, adress och packerinummer
(packerinumret för registrerade äggpackerier är i Finland FI efterföljt av ett tresiffrigt nummer, såsom FI123)
- kvalitetsklassen
(Klass A eller bokstaven A, antingen ensam eller i kombination med ordet färska)
- viktklassen
(med bokstäver, i gram eller kombinationer av dessa
XL mycket stora ≥ 73 g, L stora ≥ 63 g och < 73 g, M medelstora ≥ 53 g och < 63 g och S små < 53 g)
- innehållsmängden. På förpackningen kan också frivilligt märkas ut antalet förpackade ägg. Innehållsmängden märks ut enligt äggens medelvikt. Om en äggkartong innehåller ägg av olika storlekar, märks vikten ut enligt äggens miniminettovikt. Utsidan av förpackningen ska förses med märkningen "Ägg av olika storlekar" eller någon annan motsvarande märkning.
- minsta hållbarhetstiden dvs. bäst före datummärkningen
(28 dygn från värpdagen eller värpperiodens första dag)
- förvaringsanvisning
(förvaras svalt)

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

- produktionsmetoden (ägg från frigående höns inomhus, ägg från burhöns, ägg från utehöns eller ekologiska ägg)
- förklaring till producentkoden (hönserisignumet) som stämplat på ägget (kan finnas på antingen ut- eller insidan av locket, 0 = ekologisk produktion 1 = frigående utomhus, 2 = frigående inomhus, 3 = burhöns, FI = Finland, producentnumret)
- orden "extra" eller "extra färska" kan användas på förpackningar till ägg av klass A som en kompletterande kvalitetsmärkning fram till nionde dagen efter värpningen. (Evira godkänner och registrerar ett äggpackeri som förpackar "extra" eller "extra färska" ägg. Märkningarna får användas på hönsägg av klass A i sju dygn efter förpackningen eller i 9 dygn efter värpningen. Datummärkningen märks ut uppe till vänster på förpackningen: Extra färska t.o.m..... och upp till höger märks "bäst före" datumet ut).

10.1.2 Klassificerade, oförpackade hönsägg

Vid lösviktsförsäljning av kvalitetsklassificerade ägg, ska följande information finnas väl synlig och klart läslig för konsumenten (förordningen om handelsnormerna för ägg artikel 16 och förordningen om livsmedelsinformation artikel 9):

- *livsmedlets beteckning*
- *kvalitetsklassen (Klass A)*
- *viktclassen*
- *märkning som anger produktionsmetoden*
- *förklaring till producentkoden*
- *minsta hållbarhetstiden*
- *förvaringsanvisning*

10.2 Oklassificerade hönsägg

Inom en undantagsregion i Finland får en äggproducent leverera hönsägg han producerat direkt till detaljhandeln i regionen utan att äggen kvalitets- och viktklassificerats eller stämplat (mer om detta i punkt 7).

I punkt 10.3 finner du ett exempel på märkningskraven på oklassificerade ägg som saluhålls till slutkonsumenten i detaljhandeln.

10.2.1 Oklassificerade, förpackade hönsägg

På förpackningar till oklassificerade hönsägg ska finnas följande påskrifter: *hållbarhetstiden och produktionsmetoden på det sätt som krävs i förordning (EG) 589/2008 och ordet "oklassificerade"* (förordningen 264/2012, 2 §)

I märkningarna på förpackningarna till oklassificerade ägg ska i övrigt i tillämpliga delar följas vad som i de allmänna livsmedelsinformationsförfattningarna förutsätts anges.

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

10.2.2 Oklassificerade, oförpackade hönsägg

När oklassificerade hönsägg säljs oförpackade ska i försäljningsplatsens omedelbara närhet finnas följande uppgifter: livsmedlets namn, hållbarhetstiden och produktionsmetoden på det sätt som krävs i förordning (EG) 589/2008 och ordet "oklassificerade" (förordningen 264/2012, 2 §).

I uppgifterna som ges i samband med lösviktsförsäljning av oklassificerade ägg ska i övrigt i tillämpliga delar följas vad som i de allmänna livsmedelsinformationsförfattningarna förutsätts anges.

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

10.3 Sammandrag av kraven på märkningarna på klassificerade och oklassificerade hönsägg som saluhålls till konsumenten

Exempel: Märkningarna på hönsägg som saluhålls till konsumenten i detaljhandeln

Märkning*	Klassificerade		Oklassificerade	
	Förpackade	Lösvikt	Förpackade	Lösvikt
	Klass A	Klass A		
Livsmedlets beteckning	x	x	x	x
"Oklassificerade"			x	x
Kvalitetsklassen	x	x		
Viktklassen	x	x		
Produktionsmetoden	x	x	x	x
Förklaring till producentkoden (hönserisignumet)	x	x		
Minsta hållbarhetstiden "Bäst före"	x	x	x	x
Förvaringsanvisning	x	x	x	x
Mängden innehåll (vikten)	x		x	
Packeriets nummer	x			
Packeriets namn och adress	x			
Producentens namn och adress			x	
Ursprungslandet eller ursprungsorten (vid behov)	x	x	x	x
Övrigt: Producentkoden; identifikationsnumret som stämplat på ägget	x	x		

*Detaljerade förklaringar i punkt 10.1.1.

Direktförsäljning: Om en äggproducent producerar eller överlåter hönsägg han producerat direkt till slutkonsumenten på primärproduktionsstället eller levererar sådana på beställning till slutkonsumenten, krävs inga märkningar på förpackningen eller äggen. En äggproducent får också sälja hönsägg han producerat på ett lokalt torg. Vid torgförsäljning ska äggen vara märkta med producentkoden. Producenter i en undantagsregion kan ändå sälja ägg på ett torg utan producentkod. En producent som säljer hönsägg han producerat till slutanvändaren i den lokala torghandeln och som har högst 50 värpande hönor, befrias också från märkningen av äggen förutsatt att producentens namn och adress anges på saluhållningsstället.

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

11 Märkningarna på förpackningen till andra fågelägg

För andra fågelägg finns i EU inte några motsvarande handelsnormer som för hönsägg. För andra fågelägg gäller således inte följande krav: kvalitets- och viktklassificering, stämpling av äggen, angivande av äggens produktionsmetod eller märkningar på förpackningen, som hänvisar till ovan nämnda saker.

Enligt de allmänna livsmedelsinformationsförfattningarna ska förpackningen till andra fågelägg förses med följande märkningar: livsmedlets beteckning, innehållsmängden, företagarens namn och adress (såsom förpackarens eller säljarens), bäst före datummärkning, förvaringsanvisning, bruksanvisning (vid behov) och ursprungslandet eller ursprungsorten (vid behov), till exempel om det rör sig om utländska ägg.

Minsta hållbarhetstiden ska märkas ut på förpackningen som det datum, fram till vilket äggen korrekt förvarade behåller sina typiska egenskaper.

12 Märkningarna på förpackningen till ekologiska ägg

Ekologiska livsmedel ska utöver märkningarna om ekologisk produktion förses med alla de märkningar, som livsmedelsbestämmelserna kräver.

I saluhållningsbenämningen på obearbetade jordbruksprodukter får användas uttrycket ekologisk endast, om alla beståndsdelar i produkten i fråga producerats i enlighet med reglerna för ekologisk produktion.

Uttrycket ekologisk och härledning av det och tillsynsmyndighetens kodnummer som anges i märkningarna på förpackningen tyder på övervakad ekologisk produktion. Myndigheten vid den lokala närings-, trafik- och miljöcentralen övervakar om företagaren följer produktionsreglerna och om han märker produkterna i enlighet med kraven i lagstiftningen om ekologisk produktion.

Användning av EU:s ekologiska logotyp, eurolövet, är obligatoriskt på färdigt förpackade ekologiska livsmedel avsedda för konsumenter och storhushåll. I samband med eurolövet ska också anges tillsynsmyndighetens kodnummer och information om var produktens ingredienser med jordbruksursprung producerats. Mer information om frågor som hänför sig till ekologiskt jordbruk finner du på Eviras webbplats <http://www.evira.fi/portal/se/om+evira/sakenheter/ekologisk+produktion/>

13 Frivilliga märkningar på förpackningarna

Förpackningarna kan också förses med frivilliga märkningar om bl.a. vilken typ av foder värphönsen utfodrats med och äggens näringsinnehåll.

13.1 Hur typen av foder märks ut på förpackningar till hönsägg

Om en uppgift om vilken typ av foder värphönsen har fått används ska följande minimikrav gälla (förordningen om handelsnormerna för hönsägg artikel 15):

- a) märkning med spannmål som ingrediens i fodret får endast göras om spannmål utgör minst 60 viktprocent av foderblandningen, varav högst 15 procent får vara biprodukter från spannmålsproduktion.*

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

- b) *Om det hänvisas till särskilda sädesslag ska det aktuella sädesslaget utgöra minst 30 procent av foderblandningen; detta påverkar dock inte det minimiinnehåll på 60 viktprocent som avses i punkt a. I de fall då flera sädesslag nämns ska var och en av dessa utgöra minst fem procent av foderblandningen.*

13.2 Näringspåståenden och hälsopåståenden

Det är möjligt att framföra näringspåståenden och hälsopåståenden i märkningarna på ägg, vid presentation av ägg och i reklam för ägg under förutsättning att påståendena uppfyller kraven i förordningen om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel. Med ett näringspåstående avses ett påstående om att ett livsmedel har ett gynnsamt näringsinnehåll, såsom "högt proteininnehåll" eller "källa till omega 3-fettsyror". Med ett hälsopåstående avses ett påstående om ett samband mellan livsmedlet och hälsa, såsom "Protein bidrar till att öka muskelmassan".

En uppdaterad förteckning över godkända näringspåståenden och hälsopåståenden och villkoren för användningen av dessa finner du på kommissionens webbplats: <http://ec.europa.eu/nuhclaims/>

Evira har utarbetat anvisningen (17052) "Handbok om näringspåståenden och hälsopåståenden för livsmedelstillsynsmyndigheter och livsmedelsföretagare".

13.3 Märkning om genetiskt modifierade material

Enligt Eviras anvisning 10017 kan den frivilliga märkningen "producerat utan genteknik" eller "gm-fritt" användas på livsmedel av animaliskt ursprung såsom ägg endast i sådana fall, då djuret inte i något stadium av dess levnadslopp utfodrats med genetiskt modifierat foder.

Med den frivilliga märkningen "producerat utan genteknik" på livsmedel av animaliskt ursprung avses att djuret utfodrats med vanligt foder. Sådant foder kan innehålla genetiskt modifierade ingredienser upp till gränsvärdet 0,9 % och tillsatser och vitaminer producerade av genetiskt modifierade organismer. Det är också tillåtet att använda läkemedel producerade av genetiskt modifierade organismer.

Konsumenten får inte heller vilseledande ges den uppfattningen att man vid framställning av sådana andra motsvarande produkter, som inte är försedda med denna märkning, automatiskt skulle ha använt genetiskt modifierade ingredienser. Enligt gällande lagstiftning har sådana livsmedel av animaliskt ursprung, som saknar denna märkning, kunnat produceras antingen med vanligt foder eller också med genetiskt modifierat foder.

14 Uppdateringar av anvisningen

Vi försöker uppdatera denna anvisning då lagstiftningen ändras och också annars vid behov. Uppdateringarna och ändringarna räknas upp här.

Uppdatering 1.9.2015

Anvisningen har kompletterats med ett nytt punkt 6 Biprodukter från äggproduktionen s. 16.

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

Märkningarna på förpackningarna till hönsägg (punkt 10 s. 21) har uppdaterats att motsvara livsmedelsinformationsförordningen som trädde i kraft 13.12.2014.

Ändringar i verkställandet av lagstiftningen som hänför sig till primärproduktionen av ägg:

- Om en producent har högst 50 värpande hönor, befrias han från stämplingen av äggen vid försäljning på ett torg (producentens namn och adress ska ändå anges på saluhållningsstället).
- En äggproducent kan använda äggen han producerat i sin egen livsmedelsföretagsverksamhet, om livsmedlets tillverkningsprocess garanterar att de tillverkade produkterna är säkra (till exempel bakning eller tillredning av mat genom upphettning).
- En äggproducent kan framöver då maximimängden ägg som enligt förordningen om lågriskverksamheter får säljas som primärprodukter direkt till konsumenter överskrids (för hönsägg högst 10 000 kg per år och för andra fågelägg högst 2 500 kg per år) registrera sig som en livsmedelslokal.
- En producent i en undantagsregion kan som primärproduktionsföretagare leverera hönsägg han producerat direkt till konsumenter inom undantagsregionen såväl till butiker som säljer hönsägg som till företagare som tillreder och serverar mat till konsumenter, såsom restauranger och lunchställen utan att äggen vikt- och kvalitetsklassificerats eller stämplats (högst 30 000 kg per år).

Uppdatering 1.8.2016

Ändringar i verkställandet av lagstiftningen som hänför sig till primärproduktionen av ägg:

- En äggproducent får efter ändringarna i förordningen om lågriskverksamhet (SRf 164/2016) sälja hönsägg han producerat direkt till slutkonsumenten på primärproduktionsstället, vid torghandel eller vid handel från dörr till dörr i en mängd på högst 20 000 kg per år.
- En äggproducent som producerar andra fågelägg får efter ändringarna i förordningen om lågriskverksamhet (SRf 164/2016) sälja andra fågelägg han producerat som primärprodukter direkt till konsumenten i en mängd på högst 5 000 kg per år.
- I salmonellakontrollen börjar den normala (utan lättnader) provtagningsskyldigheten som förordningen förutsätter för hönsäggproduktionens del, då antalet hönor är 1000 eller fler.

Stycket 3 i punkt 3 primärproduktion av ägg har preciserats:

- En producent kan också överallt i Finland använda äggen han producerat i egen livsmedelsföretagsverksamhet idkad på producentens egen lantgård, såsom i småskalig kafé- och gårdsbruksturismverksamhet, om livsmedlets

Enheten för livsmedelshygien

Produktion och försäljning av hönsägg och andra fågelägg

tillverkningsprocess garanterar att produkterna som tillverkas är säkra. Sådana tillverkningsprocesser är till exempel bakning och tillredning av mat genom upphettning.

